

N:o 64.

Af herr **M. Dahn**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till inrättande af en frilagersinstitution.

På grund af framställningar från två af våra större köpstäder framlade Kongl. Maj:t år 1886 efter förordnad komitéutredning och vederbörande myndigheters hörande förslag till förordning om *frilager* — d. v. s. rätt för egare af tullpliktigt gods att utan föregående tullbehandling intaga godset å frilagersområdet och der efter behag bearbeta, komplettera och ompacka detsamma, liksom vore det befintligt utomlands. Anledningen till de svenska affärsmännens initiativ i frågan var, helt naturligt, den ogynsamma täffingskamp de hade att bestå mot under fördelaktigare vilkor konkurrerande utländingar, i främsta rummet den danska hufvudstaden, som redan öfver hundra år haft »Kreditoplag» — d. v. s. rätt för handlande att, sedan tullpliktigt gods blifvit af tullkammare *undersökt*, intaga det i sitt magasin och deröfver fritt förfoga mot säkerhet för tullens erläggande i händelse af varans användande för inhemskt bruk — och sedan år 1863 frilager.

Under den ojemna striden har Köpenhamn allt mer och mer öfvertagit ett slags *förläggareroll* för det öfriga »Norden» (Hamburgs och fordom den gamla »Hansans» affär). Inseende nödvändigheten att taga vara på vår handel och sjöfart, yttrar också dåvarande statsministern bland annat följande: »Fördelarne för vår handel med utlandet, och särskildt för vår *exporthandel med importerade varor*, af den utaf komitén

förordade frilagersinrättningen, hafva af kommerskollegium och general-tullstyrelsen blifvit i det af dem afgifna utlåtande öfver komiténs förslag på ett så klart och öfvertygande sätt ådagalagda, att jag till stöd för mitt tillstyrkande af komiténs förslag i denna del (*frilager*) endast har att åberopa, hvad nämnda embetsverk i ämnet yttrat. Särskildt anhåller jag att få fästa uppmärksamheten derpå, att, då enligt § 3 i förslaget till förordning angående *frilager*, statens kostnad för bevakningen af samt bokföringen och expeditionen vid *frilagret* skall betalas af dess egare, hvilken, innan *frilagret* må för sitt ändamål begagnas, skall för gäldandet af sagda kostnad ställa säkerhet, som af general-tullstyrelsen godkännes, någon kostnad i följd af den nya inrättningens införande *icke* komme att drabba statsverket. Vidare tillåter jag mig framhålla, att varorna såväl vid intagandet å och uttagandet från *frilagret* som under den tid de derstädes äro upplagda stå under oafbruten bevakning af tulltjenstemän, hvadan faran för indirekta förluster genom underslef, smuggling o. s. v. icke är större än vid all varuinförsel från utlandet.» Beträffande *frilagersinrättningen* i öfrigt skulle den i så mån komma att skilja sig från det *danska frilagret*, att hos oss skulle kommunen eller enskilde anskaffa och underhålla lokalerna, hvarigenom, som komitén framhöll, »det *svenska frilagret* lättare än det *danska* kunde komma att erhålla det större omfång och öfriga fördelar, som närmast motsvarades af begreppet *frihamn*». Denna kammare afslög emellertid den kongl. propositionen på motiv, som tyckas vittna om väl knapphändig bekantskap med saken. Dels framhölls, hurusom genom *frilagersinstitutionen* endast de stora städerna skulle vinna fördelar, men nämnda institution för de öfriga medföra ökad svårighet att uthärda i konkurrensen, en uppfattning, som tydligt ådagalägger oklarhet om hvad slags konkurrens här vore fråga. (Täflan komme ju att ega rum mellan *svenskt och utländskt (t. ex. Köpenhamns) frilager*, och våra minuthandlare och handelsidkare i småsamhällena hade ju, långt ifrån att utstå någon konkurrens med *svenskt frilager*, tvärtom förmånen att kunna vända sig ej blott till det *utländska*). Dels framhölls, att den nya institutionen komme att uppmuntra importen af i synnerhet manufaktur- och *korta* varor och således undergräfvat den inhemska industrien äfvensom minska tullinkomsterna genom ompackning i lättare inlägg och emballage. Men om importen skedde från *frilager* i Malmö eller från sådant i Köpenhamn, blefve ju förhållandet precis detsamma; båda betraktades ju som liggande utom vårt tullområde, och beggedera bearbetade, kompletterade och ompackade naturligtvis varan, så att den passade för marknaden och bragte säljaren största möjliga vinst; en vinst,

som ty värr med nuvarande tullagstiftning, i detta afseendet, då för svenska köpmän ingen täflan är möjlig, hamnar i utländingens fickor. Fullmäktige för Göteborgs handelsförening anföra också, hurusom »Danmark (d. v. s. Köpenhamn) ensamt af kolonial-, dryckes- och manufakturvaror kunnat till Sverige utföra under åren 1874—1878 årligen i medeltal till ett värde af nära åtta millioner kronor, under det Sveriges handel på Danmark med dylika varor vore en obetydlighet, och att Norge af främmande varor utaf alla slag under år 1880 tillsammans utförde till ett värde af närmare tre millioner kronor, deraf för nära två millioner till Sverige. Ensamt kaffet, som danska köpmän införskaffat till Sverige, uppgick för år 1884 till 1,684,029 kronor, år 1888 till 2,207,000 kilogram med ett värde af 3,570,000 kronor, och enligt danska uppgifter för år 1889 till 4,803,728 danska skålpund eller en million dylika skålpund mer än under år 1888. (Den svenska uppgiften för år 1889 är, när detta skrives, ännu ej tillgänglig).

Hvad beträffar minskningen i tullinkomster i följd af minskningen i taran vid ompackningen, vore det ju den enklaste sak i verlden att höja tullen med ett procenttal, motsvarande skilnaden mellan det tyngre och lättare emballaget. Vidare framhölls, att *frilagersinrättningen* skulle komma att begagnas till upplag af spanmål — naturligtvis utländsk — och kolonialvaror utöfver det verkliga behovet och beträffande spanmålen till men för vårt jordbruk. Men hvilken affärsman skulle väl vilja förskottera penningar och betala upplagsafgift för en vara, af hvilken ej något verkligt behof funnes? Spanmålen droge ju sin tull, så snart den infördes från *frilagret* i landet. Dessutom står ju äfven i detta fall alltid det *utländska frilagret* på hinsidan Öresund — för att nu hålla oss till det — färdigt att under enahanda vilkor, som ett *svenskt frilager* tänkts, förse oss med hvad vi önska. Skilnaden är blott den, att vinsten på affären ej blir de våras, utan utländingens, och ökar vår handelsbalans till vår nackdel. Ja, vår handelsbalans vis à vis Danmark är icke den bästa, fastän den borde vara det. Danskarne behöfva och köpa vårt trä och jern; de resa äfven omkring och uppköpa på marknader och enskildt de flesta af våra saludjur och en väsentlig del af våra ladugårdsprodukter (hvarvid de jemväl tjena som sedelspridare för danska nationalbanken, hvars sedlar — jemte danskt skiljemynt till flera millioner kronor — utgöra ett ej ovanligt bytesmedel i södra Sverige, i synnerhet i Skåne); men till följd af deras praktiska sätt att sköta sig gent emot andra folk behöfva de knappast tillföra oss af egna produkter annat än sina lotterisedlar, representerande antagligen mera än vår s. k. allmänna bevilning eller återstoden af indelningsverket

— och vara våra förläggare och mellanhänder med afseende på indiska och transatlantiska alster för att vår vågskål i handelsbalansen skall gå till väders.

Som prof på hvad Köpenhamn af importeradt gods år 1888 reexporterat till oss må anföras: anis, apelsiner, arrak, bijouterivaror, bomull, (3 gånger mera än Hamburg), bly, cacao, citroner, dadlar, etuis, fikon frö (en million kr. mest amerikanskt och schlesiskt klöfverfrö), färger, färgträ, galanterivaror (mest franska och tyska), gummi, hattfoder, ingefära, kaffe, kanel, kardemumma, kastanier, kautschuk, kaviar, konserver, korinter, korkbark, mandel, metaller (oarbetade), muskot, mysk, natron, oliver, fossila oljor och fotogén, peppar, plymer, rom, russin, rör (bambu och rotting), saffran, salmiak, salpeter, salt, silke, soja, solfjädrar, svafvel, svamp (sug-) té, tenn, tobak, vadd, vanilj, vindrufvor, vin ($\frac{1}{2}$ million kronor,) vitriol, sidenband, hel- och halfsidenväfnader (en million kronor).

Också är det egendomligt att, oaktadt myntverket, sedan nya myntlagen stiftades (1873), preglat närmare sextio millioner kronor (tills dato 57,841,050) i guldmynt, det är lika ondt om hårdt mynt i landet nu som för tio år sedan; och våra bankinrättningar hafva ingalunda magasinerat det, utan tvärtom städse haft benägenhet att låta guldet rinna (samtliga bankernas guldbehållning varierar vanligen mellan tjugu och tjugotre millioner kronor). Men hvar fins det då? Jo, det har helt visst tagit samma väg som *Elfsborgslösen*. Åtminstone har riksbanken sin svåraste pers just med Köpenhamn, och bankofullmäktige torde kompetentare än någon annan kunna konstatera, hvad svårigheter vi hafva att mata det ginungagap, som vårt årliga deficit till Köpenhamn utgör. Och snart får detta samma Köpenhamn frihamn. Sistlidne danska riksdag har ju — på folkethingets initiativ — med mycken huldhet omfattat förslaget. Bör då ej något från vår sida göras för att neutralisera verkniagarna af denna ökade merkantila makt och bevara vårt handelspolitiska oberoende? Det heter ju så vackert, att vi skola söka att, »inom Sveriges gräns eröfra Finland åter». Må vi då äfven se till, att icke Danmark inom Sveriges gräns gör kommersiella eröfringar, som det framdeles ej står i vår förmåga att återtaga. Men skall den främmande Merkur bekämpas, måste det ske med hans egna vapen. Må vi på vår sida om Sundet skapa en kraft, som kan oskadliggöra vår vakna och påpassliga motståndare. Och under statens hägn och med dess bistånd och med det väldiga uppland, som den skandinaviska halfön utgör, borde en svensk frihamn vid Öresund hafva utsigter att icke utan framgång kunna täfla med Köpenhamn om rolen som skaffare och förläggare i första hand, åtminstone för vårt land.

Jag vågar därför föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller såväl om förslag till inrättande af en frilagersinstitution, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med 1886 års förslag, som (med hänsyn till Köpenhamns snart vardande *frihamnsrätt*) om utredning af frågan om och behovet och förmånen af inrättande af en svensk frihamn vid Öresund.

Om remiss till bevillningsutskottet anhålles.

Stockholm den 28 januari 1891.

M. Dahn.
